

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Ajutised püügikitsendused, püügiõiguse tasu ja püügivahendite piirarv harrastuskalapüügil 2027. aastal“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse „Ajutised püügikitsendused, püügiõiguse tasu ja püügivahendite piirarv harrastuskalapüügil 2027. aastal“ eelnõu (edaspidi *määruse eelnõu*) on koostatud kalapüügiseaduse § 11 lõike 2 ning § 29 lõigete 3 ja 7, keskkonnatasude seaduse § 11 lõike 2 punkti 3 ning Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2016. a määruse nr 65 „Kalapüügieskiri“ § 1¹, § 51 lõike 5 ja § 52 lõike 2 alusel.

Määruse eelnõu koostamise eesmärk on sätestada 2027. aastaks:

1. kalavarude seisundist, püügikoormusest ja veekogude eripärast lähtuvad täiendavad harrastuskalapüügi piirangud kalavarude kaitseks;
2. määrata püügiaeg ja piirkonnad, kus harrastuskalapüügil on lubatud kasutada nakkevõrku, õngejada, kuuritsat, vähinatta, vähimõrda, liivi ja kadiskat;
3. määrata harpuuni ja harpuunpüssiga püügi tingimused Kuremaa järvel ja Saadjärvel
4. määrata spinningu ja lendõngega püügi tingimused lõheliste jõgedes;
5. sätestada kasutada lubatud harrastuspüügivahendid looduskaitsealadel;
6. kehtestada kalastuskaardi alusel harrastuspüügiõiguse tasud 2027. aastaks.

Määruse koostamisel on arvesse võetud neid teadmisi ja ettepanekuid, mille on esitanud Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut¹²³⁴⁵ ning Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituut⁶. Samuti on arvestatud Eesti Maaülikooli uuringu⁷ ning TURU-UURINGUTE AS-i uuringu⁸ tulemusi. Lähtutud on varasematel aastatel kehtinud püügikorraldusest, mida on ajakohastatud vastavalt kalavarude seisundile, seire- ja püügiandmetele ning praktikas ilmnenud vajadustele. Võrreldes 2026. aasta püügikorraldusega tehakse 2027. aastaks muudatusi eelkõige nendes piirkondades ja püügiviisides, kus seda tingib kalavarude kaitse vajadus, püügikoormuse muutus või senise regulatsiooni täpsustamise vajadus.

¹ Eesti riikliku kalandusandmete kogumise programmi täitmine 2025–2027. I lõpparuanne 2025. aasta kohta. Osa: Rannikumere kalad. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut. Tartu 2026. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2026-04/Rannikumere%20kalad%202025.pdf>

² Eesti riikliku kalandusandmete kogumise programmi täitmine 2025–2027. aastal I vahearuanne. Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut. Tartu 2026. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2026-07/Soovitused%20kalavaru%20haldamiseks%20Eesti%20vetes%202027.%20aastaks%20%282026%29.pdf>

³ Kutselise ja harrastuspüügi sektorite vahel võimalike vastuolude ja ühishuvide kaardistamine. Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut. Tartu 2016. https://veebiarhiiv.digar.ee/a/20220715195626mp_/https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/2016/uuring-2016-kalapuuk-sektorid.pdf

⁴ EESTI KALANDUSSEKTORI RIIKLIKU TÖÖKAVA TÄITMINE 2022.-2024. AASTAL. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-03/uuring-2025-akp-rannikumere-kalad-2024.pdf>

⁵ EESTI KALANDUSSEKTORI RIIKLIKU TÖÖKAVA TÄITMINE 2025. 2027. AASTAL. I lõpparuanne 2025 aasta kohta Osa: Lõhe ja meriforell. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut. Tartu 2026. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2026-04/Aruanne%201%C3%B5he%20ja%20meriforell%202025.pdf>

⁶ Võrtsjärve olulisemate töenduslike kalaliikide varude seisundi hindamine 2023. aastal. Eesti Maaülikooli põllumajandus- ja keskkonnainstituut. Tartu 2024. <https://agri.ee/media/11797/download>

⁷ Kalastiku ja püügivahendite efektiivsuse uuring Eesti väikejärvedes. Eesti Maaülikool. Tartu 2025. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-02/uuring-2024-v%C3%A4ikej%C3%A4rved-kalastik.pdf>

⁸ Eesti harrastuskalapüügi kvantitatiivuuringu 2024. aasta kohta. TURU-UURINGUTE AS. Tallinn 2025. <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2025-06/uuring-2025-harrastusp%C3%BC%C3%BCK-2024.pdf>

1.2. Ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna peaspetsialist Ott Aid (Ott.Aid@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi tegi eelnõule sama ministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Kadri Tubli (Kadri.Tubli@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Kalapüügiseaduse (edaspidi *KPS*) § 11 lõike 2 ja § 29 lõike 7 kohaselt on regionaal- ja põllumajandusministril õigus määrata need piirkonnad, kus kalavarude kaitse eesmärgil piiratakse kala püüdvate isikute arvu, püügivahendite arvu ja kasutamist, kalapüügi aega või püütavaid kalaliike, ning need piirkonnad, kus harrastuskalapüügil on lubatud kasutada nakkevõrku, õngejada, liivi, kuuritsat, vähinata, vähimõrda ja kadiskat, ning kehtestada selliste püügivahendite piirarv. Nendes piirkondades annab harrastuskalapüügiõiguse kalastuskaart.

KPSi § 29 reguleerib nakkevõrgu, õngejada, liivi, kuuritsa, vähinata, vähimõrra, kadiska, spinningu, harpuuni ja harpuunpüssi ning lendõnge kasutamist kalastuskaardi alusel.

Keskkonnatasude seaduse § 11 lõike 2 punkti 3 alusel määrab harrastuskalapüügiõiguse tasu regionaal- ja põllumajandusminister. Sama paragrahvi lõike 4 punkti 4 kohaselt võib harrastuskalapüügiõiguse tasu ööpäevas olla 0,06 kuni 13 eurot ning vähinata või vähimõrraga püügi tasu võib olla ööpäevas 2 kuni 13 eurot ühe püügivahendi kohta. Harrastuskalapüügiõiguse tasu määramisel lähtutakse kalapüügi ajast ja kohast, püügivahendi püügivõimsusest, kalavaru olukorrast püügipiirkonnas ning püütava kalaliigi väärtusest.

Keskkonnatasude seaduse kohaselt kasutatakse kalapüügiõiguse tasudest laekuvaid vahendeid kalavarude kaitseks ja arendamiseks ning need suunatakse Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaudu tagasi harrastuskalapüügi sektori arendamisse ja kalavarude kaitsesse.

KPSi § 26 lõike 3 kohaselt on kalastuskaart elektrooniline dokument teadus- ja harrastuskalapüügi andmekogus. Kalastuskaardi annab Keskkonnaamet. KPSi § 29 lõike 7 kohaselt määrab regionaal- ja põllumajandusminister juhul, kui püügivõimaluste piiramiseks on kehtestatud väljastatavate lubade piirarv, elektroonilise kanali kaudu ja otse Keskkonnaametile esitatud taotluste alusel antavate lubade puhul eraldi piirarvud, et tagada kalastuskaarti taotlevate isikute võrdne kohtlemine (et anda võimalus ka neile, kel puudub võimalus elektroonilist taotlust esitada).

Sama paragrahvi lõike 8 kohaselt on piirarvude jaotuse aluseks võetud piirarvu kehtestamise aastale eelnenud aasta elektroonilise kanali kaudu ja otse Keskkonnaametile laekunud taotluste vaheline suhe. Kalastuskaartide soetamisel eelistatakse selgelt elektroonilist kanalit ning vahetult Keskkonnaametile esitatud taotluste arv väheneb aasta-aastalt. Sellest tulenevalt väheneb ka piirarvuga kalastuskaartidest vahetult Keskkonnaameti kaudu väljastatav osa. 2027. aastaks kujunevad piirarvud nimetatud suhte alusel järgmiselt: 0,4% kalastuskaarte antakse otse Keskkonnaametile esitatud taotluste ja 99,6% elektroonilise kanali kaudu esitatud taotluste alusel. Piirarvuta kalastuskaarte, näiteks lõhejõgedel püügiks või jõevähipüügiks veekogudes, kus kalastuskaartide piirarvu ei ole kehtestatud, väljastatakse jätkuvalt kalastajatele vahetult Keskkonnaametist.

Järgnevalt analüüsitakse eelnõu sätteid, võrreldes seda keskkonnaministri 24. novembri 2025. a määrusega nr 90 „Ajutised püügikitsendused, harrastuspüügiõiguse tasu ja püügivahendite piirarv harrastuskalapüügil 2026. aastal“ (edaspidi *määrus nr 90*).

Paragrahvis 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Võrreldes määrusega nr 90 ei ole selles paragrahvis muudatusi tehtud.

Paragrahv 2 sätestatakse püügivõimaluste piirarvud ja piirangud ning püügiõiguse tasud Läänemerel püüdmise korral.

Kalastuskaartide tasu kalapüügiks nakkevõrkudega kehtestatakse sarnaselt määrusega nr 90. Püügiõiguse tasu koos vastava püügivõimalusega on esitatud määruse lisas 2. Nii on võimalik kalastajatel, kes soovivad tutvuda nakkevõrgu püügivõimalustega, saada kohe teada ka kalastuskaardi tasu. Lisas 2 viiakse vahetult Keskkonnaametile esitatud taotluste ja elektroonilise kanali kaudu väljastatavate kalastuskaartide piirarvud vastavusse 2027. aastaks kujunenud jaotusega 0,4% ja 99,6%.

Püüasustusega väikesaarte elanikel on endiselt võimalik endale määruse alusel soodsamatel tingimustel soetada kalastuskaarte.

Vabariigi Valitsuse 20. jaanuari 2022. a määruse nr 10 „Väikesaarte nimistu“ muudatusega, mis jõustus 20. jaanuaril 2026. aastal, lisandus väikesaarte nimistusse Saarnaki laid. Saarnaki laiule eraldati nakkevõrguga püügi võimalused samas maakonnas asuvalt Viirelaiu püügivõimalustest. Kalastuskaartide arv on seatud selliselt, et mõlemal väikesaarel saab vähemalt üks isik igas kuus välja võtta maksimaalse arvu nakkevõrgu kalastuskaarte. Viirelaiu püügivõimalusi selline muudatus ei mõjuta, sest Viirelaiu püügivõimalusi ei ole viimasel kahel aastal välja võetud.

Võrreldes määrusega nr 90 kaotatakse Pärnu lahe kohavaru kaitseks eelmisel aastal ajutiselt kehtestatud vedeli kasutamise keeld. Teadlased jätkasid 2026. aastal katsepüüke ja püügile järgnenud sumbakatseid, mille eesmärk oli koguda täiendavaid andmeid alamõõduliste kalade vabastamisjärgse ellujäämise kohta. Katsed kinnitasid varasemaid tulemusi, mille kohaselt on vedeliga püütud ja konksuvigastuse saanud kohade vabastamisjärgne suremus väga väike.

Kahe aasta jooksul kogutud andmete põhjal jõuti järeldusele, et kohavaru kaitseks ei ole põhjendatud jätkata vedeli kasutamise piiramist Pärnu lahes. Katsepüüke ja sumbakatseid korratakse Pärnu lahel ka 2027. aasta suvel, et koguda täiendavaid andmeid seniste tulemuste kinnitamiseks ning hinnata jätkuvalt püügiviisi võimalikku mõju kohavarule.

Lõikega 8 sätestatud angerja harrastuspüügi keeld Läänemerel jätkub. Angerjavaru kaitse vajadus ei ole võrreldes varasemate aastatega muutunud. Harrastuspüügi keelu järjepidev rakendamine on vajalik angerja püügisuremise vähendamiseks ja varu taastumise toetamiseks. Samasisuline harrastuspüügi keeld on sisaldunud ka Euroopa Liidu iga-aastastes püügivõimalusi kehtestavates määrustes. Arvestades angerjavaru jätkuvat kaitsevajadust, säilitatakse Läänemerel angerja harrastuspüügi keeld ka 2027. aastal.

Lõigetega 9 ja 10 jätkatakse ka 2027. aastal 2026. aasta suvel kehtestatud täiendavate kaitsemeetmete rakendamist. Ahvenavaru seisund Pärnu lahe piirkonnas on olnud pikemat aega halb ning kaitsemeetmetega on vajalik jätkata seni, kuni varu seisund on paranenud tasemele, mis võimaldub varul jätkusuutlikult taastuda.

Lõikega 9 säilitatakse Pärnu maakonna merealal ahvena püügikeeld 1. maist 15. juunini, eesmärgiga vähendada püügisurvet ahvena kudemisperioodil.

Lõikega 10 säilitatakse Pärnu maakonna merealal harrastus- ja õngepüügil ahvena ööpäevane piirkogus 10 kilogrammi ühe isiku kohta. Kalapüügieeskirjas sätestatud 15 kilogrammi suurusest üldisest piirkogusest rangema piirangu säilitamine on vajalik püügikoormuse vähendamiseks ja Pärnu piirkonna ahvenavaru taastumise toetamiseks.

Lõikega 11 säilitatakse jätkuvalt halva kohavaru seisundi tõttu Pärnu maakonna merealal koha

täiendav püügikeeld 1. maist 14. maini, mis koos kalapüügieeskirjas sätestatud keeluajaga moodustab katkematu püügikeeluaja 1. maist kuni 15. juulini.

Paragrahv 3 sätestatakse püügivõimaluste piirarvud ja piirangud ning püügiõiguse tasud Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel püüdmise korral.

Määruses on Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel kaldavõrkudega püügiperiood jagatud püügikoormuse tasakaalustamise eesmärgil kahte ossa, nagu see oli jaotatud ka eelmisel aastal. Esimene periood kestab 1. märtsist kuni 31. märtsini ja teine 1. aprillist kuni 4. maini. Püügivahendite piirarv perioodi kohta jääb samaks, samuti jätkatakse sama kalastuskaartide väljastamise korraldusega nagu 2026. aastalgi, mil kalastuskaarte jagati seitsme päeva kaupa. Lisas 3 viiakse vahetult Keskkonnaametile esitatud taotluste ja elektroonilise kanali kaudu väljastatavate kalastuskaartide piirarvud vastavusse 2027. aastaks kujunenud jaotusega 0,4% ja 99,6%.

Lõikega 2 säilitatakse Piirissaare püsielanikele senine kaldavõrkude piirarv, milleks on 125 võrku perioodi kohta.

Lõigetes 3 ja 6 sätestatakse veealade kaupa piirarvuvabad seitsmepäevased õngejadaga püügivõimalused sarnaselt eelmise aastaga 1. märtsist kuni 31. oktoobrini.

Lõikega 4 säilitatakse laiendatud püügivõimalused kaldavõrgu jääalusele püügile. Kalapüügieeskirja (edaspidi KPE) § 6 lõike 3 punkti 1 kohaselt on kaldavõrku lubatud kasutada Peipsi järves kuni 1 kilomeetri ja Lämmi- ja Pihkva järves kuni 500 meetri kaugusel kaldast. Lõikega 4 laiendatakse jääalusel püügil kaldavõrgu kasutamise ala Lämmijärvel ning Peipsi järve lõunaosas Nina külast lõuna pool kuni 3 kilomeetri kaugusele kaldast. Erisus võimaldab paremini kasutada heas seisus särjevaru kevadisel püügiperioodil. KPE § 1¹ annab valdkonna eest vastutavale ministrile volituse kehtestada vajadusel rahvusvahelisest lepingust tulenevaid ajutisi või korduvaid muudatusi kalapüüginõuetes sise- ja piiriveekogudes püüdmisel. Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järve kalavaru majandatakse koostöös Vene Föderatsiooniga. Kaldavõrkude püügiala laiendamine on riikidevaheliste läbirääkimiste tulemusel kokku lepitud Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelise kalapüügikomisjoni otsusega.

Lõikega 8 säilitatakse Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel angerja harrastuspüügi keeld 15. oktoobrist 31. detsembrini. Angerjavaru on jätkuvalt halvas seisundis ning liigi kaitseks on oluline vähendada püügisuremust ja tagada võimalikult soodsad tingimused angerja rändeks. Võrtsjärve asustatud angerjad võivad teadlaste andmete põhjal teatud määral Emajõe, Peipsi järve ja Narva jõe kaudu liikuda Läänemerre. Piirangu säilitamise eesmärk on kaitsta võimalikke rändavaid isendeid ning toetada nende jõudmist merre ja seeläbi angerjavaru taastumist.

Paragrahv 4 sätestatakse püügivõimaluste piirarvud ja piirangud ning püügiõiguse tasud sise- ja piiriveekogudes püüdmise korral, välja arvatud Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel.

Lõikes 1 määratakse sise- ja piiriveekogudes nakkevõrguga harrastuskalapüügil nakkevõrkude piirarvud ühe kalendrikuu kohta ja püügiõiguse tasu. Konkreetsed piirarvud veekogude kaupa ja tasud on toodud lisas 4. Lisas 4 viiakse vahetult Keskkonnaametile esitatud taotluste ja elektroonilise kanali kaudu väljastatavate kalastuskaartide piirarvud vastavusse 2027. aastaks kujunenud jaotusega 0,4% ja 99,6%.

Lõikes 2 sätestatakse võimalused õngejadaga harrastuskalapüügiks. Muudatusi veekogude ja püügijaja osas võrreldes määrusega nr 90 ei tehta.

Lõigetega 4 ja 5 säilitatakse senised täiendavad piirangud Pirita jõel.

Kalaloenduriga tööd on jätkuvalt planeeritud Lükati sillal allavoolu jäävale lõigule ka 2027 aastal

ja selleks, et kala saaks ilma suuremate häiringuteta läbi loenduri ülesvoolu ujuda, on vajalik loenduri lähedal (peamiselt allavoolu jääval alal) kalapüüki keelata. Loenduri eesmärk on anda olulist teavet seda läbivate kalade kohta, mitte hõlbustada kalastajatel kala kättesaamist.

Lõikega 6 seatud aastaringne kalapüügikeeld Umbusi jõel jääb kehtima. 2022. aasta juulis tekkis jões reostus, mille käigus imbus jõkke silomahl, mis omakorda põhjustas toitainete suure sisalduse tõttu hapnikupuuduse. Selle tagajärjel hukkus veekogus väga suur hulk kalu, mistõttu on mõistlik selles jões säilitada mõneks ajaks üldine püügirahu, et jõe kalanduspotentsiaal uuesti taastuks. Kalapüügikeeldu Umbusi jõel on plaanis hoida seni, kuni kalavaru seis on piisavalt hea, et kalapüüki taas lubada.

Erinevalt määrusest 90 tühistatakse Esna jõe lähte ja Sargvere peakraavi vahelisel lõigul kehtinud aastaringne kalapüügikeeld. Tegemist on populaarse jõeforelli püügijõega, kus liigi arvukus on püsinud stabiilselt vähemalt rahuldaval tasemel, mistõttu ei ole aastaringne püügikeeld enam põhjendatud.

Lõikes 7 sätestatud Vasalemma jõe püügikorraldus jääb samaks nagu määruses nr 90. Pärast Vanaveski paisu lammutamist on kaladele tagatud parem liikumine jõe eri osade vahel. Pikem püügikeeluaeg on vajalik, et võimaldada kaladel võimalikult vähese püügist tuleneva häiringuga liikuda nii ülesvoolu kui ka pärast kudemist tagasi allavoolu.

Teadlaste hinnangul tuleks Munalaskme oja suudmest kuni Vanaveski paisuni ulatuv jõelõik kalapüügiks täielikult sulgeda. Kuna tegemist on ulatusliku jõelõiguga ning lõhele ja meriforellile sobivaid kudemis- ja elupaiku leidub ka Vasalemma jõe aastaringse kalapüügikeeluga aladel, ei peeta kogu lõigu aastaringset sulgemist siiski põhjendatuks. Lõhe ja meriforelli aktiivsem liikumine jõkke ning pärast kudemist tagasi allavoolu toimub eelkõige sügis-talvisel perioodil. Muul ajal on püügist tulenev häiring väiksem. Seetõttu säilitatakse senine püügikorraldus, millega tagatakse lõhele ja meriforellile vajalik kaitse nende peamisel rändeperioodil.

Piirang ei kehti vähipüügil vähimõrra ja vähinataga. Vähipüüki võimaldatakse seal eeskätt seetõttu, et püüda on lubatud ainult jõevähki ning püünistesse sattunud väikesed forellid on võimalik elusalt vabastada.

Lõikega 8 säilitatakse püügipiirang Sindi tehiskärestikul. Sindi kärestiku näol on tegemist esimese kärestikulise jõelõiguga Pärnu jões ning teadlaste seire näitab, et paljud kärestikulist jõe osa kudemiseks kasutavad kalad koevad just sellel alal. Teadlaste teostatud katsepüügid näitavad, et arvukalt koguneb kärestikule siirdesiig, mille varu taastumiseks on riik viimastel aastatel palju panustanud läbi asustamise. Selleks, et kalad saaksid võimalikult väikese häiringuga kudedada, on keelu säilitamine sellisel lõigul vajalik (vt joonis 1).

Rohkem muudatusi §-s 4 võrreldes määrusega nr 90 ei tehta.

Paragrahvis 5 sätestatakse harrastuskalapüügi võimalused ja kitsendused liivi ja kuuritsaga püügi korral.

Võrreldes määrusega nr 90 muudatusi ei tehta.

Paragrahvides 6 ja 7 sätestatakse harrastuskalapüügiõiguse tasu harpuunpüssi ja harpuuniga püügi korral ning püügikitsendused Jõgeva ja Tartu maakonnas. Samuti määratakse kitsendused nende püügivahenditega püüdmisel Paide tehisjärvel.

Kuna Kuremaa järve ja Saadjärve on asustatud angerjat, on kalastuskaardi olemasolu vajalik, et osaliselt katta riigile asustamisega tehtud kulutusi. Nii nagu 2026. aastal, saab ka järgmisel aastal Kuremaa järvel ja Saadjärvel harpuuni ja harpuunpüssiga kalapüügiks soetada kalastuskaarte.

Paragrahvis 8 sätestatakse kitsendused jõgedel lõhe ja meriforelli püügil ning kalapüügil spinningu ja lendõngega ning kalastuskaardi alusel lubatud spinningu ja lendõngega püük ja harrastuskalapüügiõiguse tasu.

Lõikes 1 sätestatakse kuderahu periood, mil ei anta kalastuskaarte lõhe ja meriforelli püügiks enamikus veekogudes ja nende lõikudel, välja arvatud Jägala jõel ja Narva jõel. Jägala ja Narva jõel ei ole kudeaegne püügirahu asjakohane, sest nendel jõgedel ei toimu käesoleval ajal looduslikku paljunemist. Võrreldes määrusega nr 90 ei tehta kuderahu perioodis muudatusi. ning see jääb võrreldes 2026. aastaga samaks.

Lõikes 2 sätestatakse püügikeeld lõhe ja meriforelli puhul Pärnu jõestikus. Pärast Sindi paisu eemaldamist on tagatud rändetee paljudele kalaliikidele, kelle hulka kuuluvad ka lõhe ja meriforell. Nende kalaliikide eduka kudemise tagamiseks ja populatsioonide taastumiseks on keelu seadmine põhjendatud. Riik teeb Pärnu jõe siirdekaldade populatsioonide taastamiseks suuri kulutusi seoses paisude likvideerimisega, asustades populatsiooni taastamiseks jõkke kalu. Et need pingutused oleksid tõhusad, on vaja Pärnu jõestikus keelata lõhe ja meriforelli püük, kuniks looduslik taastootmine on jõudnud sellisele tasemele, kus nende liikide püük ei ole enam populatsioonide taastumise seisukohast liialt koormav.

Lõikega 3 sätestatakse jõelõigud ja ajavahemikud, kus lõhe ja meriforelli ning spinningu ja lendõngega püügiks antakse kalastuskaarte. Senine püügikorraldus säilitatakse ning uue püügivõimalusena lisatakse **punktiga 10** Valgejõgi.

Valgejõel avatakse Joaveski tee sillast ülesvoolu jääval jõelõigul 1. märtsist 31. juulini võimalus püügiks kalastuskaardi alusel spinningu ja lendõngega. Püügivõimaluse korraldus seatakse sarnaseks Vasalemma jõel kehtiva korraldusega. Täpsemalt on püügiala ulatus Nõmmeveski joastikust ülesvoolu jäävast Joaveski tee sillast kuni Tallinna-Narva maantee sillani. Muudatuse eesmärk on võimaldada harrastuskalastajatel kasutada Valgejõe heas seisundis jõeforellivaru, säilitades samal ajal lõhe kaitseks vajalikud piirangud.

Valgejõe lõheasurkonna seisund on jätkuvalt halb ning lõhetähnike asustustihedus madal. Seireandmed näitavad samas, et lõhe esinemine on koondunud eelkõige Nõmmeveski joast allavoolu jäävatele aladele. Pärast Kotka paisu likvideerimist 2016. aastal on lõhe ülesvoolu asuvate koelmualade kasutuselevõtt olnud aeglane. Nõmmeveski joast ülesvoolu asuvast Liivapaljandi seirepunktist saadi looduslikust kudemisest pärit lõhetähnikeid esimest korda 2021. aastal, kuid aastatel 2023–2025 tabati looduslikku päritolu lõhetähnikeid üksnes Nõmmeveski joast allavoolu paiknevates seirepunktides. Seetõttu säilitatakse lõhe peamiste kudemis- ja noorjarkude kasvualade kaitseks Nõmmeveski joast allavoolu senine püügipiirang.

Forelli seisund on Nõmmeveski piirkonnas ja sellest ülesvoolu seevastu hea. Pärast Kotka paisu likvideerimist on forelli arvukus Valgejõe ülesvoolu jäävatel aladel suurenenud ning alates 2018. aastast on Nõmmeveski piirkonnas ja sellest ülesvoolu paiknevates seirepunktides registreeritud forelli noorjärkude kõrgeid asustustihedusi. Aastatel 2022–2024 on mitmes Nõmmeveski piirkonnas või sellest ülesvoolu paiknevas seirepunktis forelli noorjärkude asustustihedus ulatunud korduvalt hinnanguliselt 100%-ni jõe taastootmispotentsiaalst. Seireandmed võimaldavad seega eristada jõeosa, kus lõhe esinemine on vähene, kuid jõeforelli varu seisund võimaldab piiratud harrastuspüüki.

Valgejõgi on olnud harrastuskalastajate seas traditsiooniliselt populaarne lõheliste püügijõgi. Varem võimaldati seal kalastuskaardi alusel lõhepüüki alamjooksul ning jõeforelli püüki Kotka paisust ülesvoolu. Pärast Kotka paisu likvideerimist ja lõhelistele sobivate elupaikade laienemist laiendati ka püügikeeluala ning lõhevaru halvenemise tõttu suleti hiljem kalastuskaardiga püük Valgejõel täielikult.

Arvestades praeguseks kujunenud olukorda, kus lõhe seisund on eelkõige Nõmmeveski joast allavoolu jäävatel aladel jätkuvalt kesine, kuid jõeforelli seisund Nõmmeveskist ülesvoolu on hea, on põhjendatud avada viimasel alal piiratud püügivõimalus, mis on suunatud eelkõige jõeforelli püügile. Püüki võimaldatakse kalastuskaardi alusel spinningu ja lendõngega ning püügiperiood määratakse sarnaselt Vasalemma jõel kehtiva korraldusega 1. märtsist 31. juulini. Valitud püügiperiood võimaldab kasutada heas seisundis jõeforellivaru ajal, mil püügiga kaasnev häiring lõhe kudemisele ja taastootmisele on võimalikult väike.

Kudeva kala kaitseks jääb kehtima **lõikes 5** sätestatud piirang, mille kohaselt ei ole lubatud kala püüda õhtul kella 19-st hommikul kella 7-ni. Piirangu seadmise vajadus põhineb eelkõige sellel, et seda kala, kes liigub öisel ajal kudemispaika, võimalikult vähe häiritaks. Lisaks on praktika näidanud, et paljud kalastajad eelistavad püüda just öisel ajal, kasutades väga võimsaid taskulampe, et näha, kus kala täpselt paikneb. Selline tegutsemisviis muudab kala kättesaamise oluliselt lihtsamaks, aga ei liigitu enam kindlasti harrastuskalapüügi kategooriasse.

Säilitatakse Vasalemma jõe alal, mis jääb Munalaskme oja suudmest kuni Vanaveski paisuni (paisu kehasst alles jäänud ehituslike osadeni) kalastajatele kalastuskaardi kohustus.

Lõikega 8 keelatakse Vasalemma jõe alal, mis jääb Munalaskme oja suudmest kuni Vanaveski paisuni kalapüük muude püügivahenditega kui spinning ja lendõng, välja arvatud vähipüük vähimõrra või vähinataga. Meie andmetel ei ole Vasalemma jõgi väga populaarne vähipüügiveekogu ning selle tõttu on augustikuus ülesvoolu liikuva lõhe või meriforelli häirimine vähipüüdjate poolt väga minimaalne. Vähipüügivahenditesse sattunud forelli või lõhe noorjärke on võimalik püüdjatel ilma suurema häirimiseta vabastada.

Muud kalapüügieeskirja järgi lubatud püügivahendid on keelatud, et hoida ära näiteks õngepüügi käigus konksu otsa jäävaid forelli või lõhe noorjärkude vigastusi.

Paragrahvis 9 sätestatakse püügikitsendused harrastuskalapüügil forellijõgedel Jõgeva, Lääne-Viru ja Järva maakonnas.

Esna jõe osas ei täpsustata enam kalastuskaardi andmise piirkonda. Kui varem andis kalastuskaart õiguse püüda Esna jõe suudmest kuni Sargvere peakraavi suudmeni siis enam seda eraldi välja toodud ei ole.

Võrreldes määrusega nr 90 rohkem muudatusi ei tehta.

Paragrahviga 10 sätestatakse püügikitsendused lõhepüügil merel.

Võrreldes määrusega nr 90 muudatusi ei tehta. Euroopa Liidu iga-aastaste Läänemere

püügivõimalusi kehtestavate määrustega on viimastel aastatel järjepidevalt piiratud lõhe harrastuspüüki Läänemere ICES alarajoonides 22–31. Nõukogu määruse (EL) 2025/2454, millega määratakse 2026. aastaks kindlaks teatavate Läänemere kalavarude ja kalavarurühmade püügi võimalused ning muudetakse määrust (EL) 2025/202 teatavate püügivõimaluste kohta teistes vetes, artikli 11 kohaselt on nimetatud alarajoonides lõhe harrastuspüük üldjuhul keelatud. Erandina on lubatud ühel harrastuskalastajal püüda ja endale jätta üks rasvauimeta lõhe päevas, mille järel tuleb lõhepüük selleks päevaks lõpetada.

Samasisuline piirang on sisaldunud ka varasemate aastate Läänemere püügivõimalusi kehtestavates Euroopa Liidu määrustes. Piirangu eesmärk on vähendada loodusliku päritoluga lõhe püügisuremust, võimaldades samal ajal piiratud ulatuses püüda asustatud päritolu ja eemaldatud rasvauimega lõhet.

Kuna Euroopa Liidu 2027. aasta Läänemere püügivõimalusi kehtestav määrus ei ole käesolevaks hetkeks veel vastu võetud, lähtutakse järgmise aasta siseriikliku püügikorralduse kehtestamisel senisest Euroopa Liidu regulatsioonist ja piirangu järjepideva rakendamise vajadusest.

Paragrahvides 11 – 13 sätestatakse kalapüügivõimalused Silma ja Endla looduskaitsealal ning Matsalu rahvuspargis.

Võrreldes määrusega nr 90 muudetakse Väli-lahe ja Salmi sihtkaitsevööndis senist kalastuskaartide väljastamise korraldust. Senise seitsmeks järjestikuseks päevaks väljastatava kalastuskaardi asemel väljastatakse kalastuskaart 48 tunniks ning ühe kalendrikuu kohta väljastatavate kalastuskaartide piirarvu suurendatakse 240-lt 400-le. Muudatusega ühtlustatakse püügikorraldust teiste Matsalu kaitsealal kalastuskaardi alusel kasutatavate püügivõimalustega.

Senine 240 kalastuskaardi kuupiirang ei ole viimaste aastate tegelikku nõudlust arvestades püügivõimalust piiranud. 2025. aastal oli suurim nõudlus septembris, mil soetati 134 kalastuskaarti ehk ligikaudu 56% kuupiirangust. 2026. aastal on kaartide kasutamine olnud veel tagasihoidlikum ning suurim nõudlus oli augustis, mil soetati 84 kalastuskaarti ehk 35% kehtivast piirarvust. Samas soetatakse osa kalastuskaarte jätkuvalt pikalt ette kartuses, et püügivõimalusi hiljem ei jätku. Näiteks 2025. aasta püügivõimaluste müüki tulekul osteti 64 korral kalastuskaart ette. Seega ei täida senine piirarv praktikas enam püügikoormust piiravat eesmärki, kuid võib ajendada kalastajaid püügivõimalusi põhjendamatult vara reserveerima.

Piirarvu suurendamine 400 kalastuskaardini kuus vähendab vajadust kalastuskaarte pikalt ette soetada ning annab kalastajatele suurema paindlikkuse valida püügiks sobiv aeg. Samal ajal lühendatakse ühe kalastuskaardi kehtivusaega seitsmelt päevalt 48 tunnile. Seetõttu ei suurenda suurem kaartide piirarv võimalikku püügikoormust. Senine korraldus võimaldas 240 seitsmepäevase kalastuskaardiga teoreetiliselt kuni 1680 püügipäeva kuus, uus korraldus võimaldab 400 48-tunnise kalastuskaardiga kuni 800 püügipäeva kuus.

Koos kalastuskaardi kehtivusaja muutmisega muudetakse ka püügiõiguse tasu. Senise seitsmepäevase kalastuskaardi 7-eurose tasu asemel kehtestatakse 48-tunnise kalastuskaardi tasuks 4 eurot, ühtlustades sellega Matsalu rahvuspargis kalastuskaartide andmise tingimusi.

Paragrahvis 14 sätestatakse kadiskapüügi kitsendused harrastuskalapüügi korral ja püügiõiguse tasu. Võrreldes määrusega nr 90 kalapüügikorralduses muudatusi ei tehta.

Kadiska puhul on tegemist püügivahendiga, mis mõjutab veekeskkonda väga vähe, mistõttu lubatakse ühe kalastuskaardi alusel asetada püügile kuni 2 kadiskat.

Paragrahvides 15 – 17 sätestatakse vähipüügivõimalused 2027. aastaks.

Paragrahvis 15 sätestatakse vähipüügil kasutada lubatud püügivahendite piirarvud 2027. aastal.

Eraldi lõigetes sätestatakse piiravud Keskkonnaameti kaudu ja elektroonilise kanali kaudu taotletavate kalastuskaartide kohta.

KPS § 29 lõike 8 kohaselt määratakse elektroonilise kanali kaudu ja vahetult Keskkonnaametile esitatud taotluste alusel antavate kalastuskaartide piiravud lähtudes eelmisel aastal elektroonilise kanali kaudu ja vahetult Keskkonnaametile esitatud taotluste arvude suhtest. Seni on suhtarv (elmisel perioodil 0,0055) ümardatud ülespoole 0,01-ni ehk 1%-ni. 2025. aastal langes suhtarv aga 0,004 ehk 0,4%-ni. Sellest tulenevalt muudetakse vahetult Keskkonnaametist ja elektroonilise kanali kaudu taotletavate kalastuskaartide piirarve. Vahetult Keskkonnaametist väljastatavate piiravuga kalastuskaartide arv väheneb ning elektroonilise kanali kaudu väljastatavate kalastuskaartide arv suureneb.

Eelmises lõigus viidatud suhtarvu muutus ei mõjuta kalastuskaartide väljastamist vähipüügiks veekogudel, kus piirav ei ole kehtestatud. Kalastuskaarte vähipüügiks nendel veekogudel saab jätkuvalt taotleda piiramatult vahetult Keskkonnaametist.

Kalastuskaartide väljastamise korral jätkatakse sama jaotamise skeemiga nagu 2026. aastal, mil paljudes jõevähihirkastes veekogudes püüdmisele kehtestati eraldi piiravud. Vähi teaduspüüki tegevate teadlaste hinnangul on selline olukord vajalik selleks, et püügikoormus väga vähihirkastes veekogudes ei läheks liiga suureks.

Lõikes 2 ei ole enam Võhandu jõge Põlva maakonnas, kus varasemalt väljastati 40 kalastuskaarti jõevähihirkade püügiks. Võhandu jõele seatakse jõevähihirkade püügi keeld paragrahvi 17 lõigetes 10 ja 11.

Paragrahvis 16 sätestatakse harrastuspüügiõiguse tasu vähipüügi korral 2027. aastal. See ei muutu võrreldes määrusega nr 90.

Paragrahvis 17 sätestatakse vähipüügi ajutised kitsendused 2027. aastal.

Uue piiranguna lisatakse keelualuste veekogude nimekirja Võhandu jõgi Põlva ja Võru maakonnas. 2025. aastal Sulbi küla piirkonnas tehtud katsepüükidel tuvastati Võhandu jões signaalvähi esinemine. Kuna leiukoht paikneb Põlva ja Võru maakonna piiri lähedal ning signaalvähi levik jões mõlema maakonna territooriumile on tõenäoline, kehtestatakse püügikeeld Võhandu jõel mõlemas maakonnas. Piirangu eesmärk on vähendada signaalvähi ning võõrliigi poolt kantava vähikatku edasise leviku ohtu, sealhulgas püügivahendite ja püügitegevuse kaudu.

2027. aastal jätkatakse vähipüügi keeluga Hiiu maakonnas sarnaselt 2026. aastale, sest sealne vähivaru ei ole piisav.

Saaremaal jätkatakse 2027. aastal vähipüügi piirangute rakendamist veekogudes, kus piirang on vajalik võõrliigi või vähikatku leviku ohu tõttu või jõevähivaru kaitseks.

Riksu ojas on varasematel katsepüükidel leitud signaalvähi isendeid, mistõttu säilib oht võõrliigi ja vähikatku edasiseks levikuks. Selle vältimiseks säilitatakse sarnaselt 2026. aastaga vähipüügikeeld Riksu ojas ja Riksu lähel. Vähipüügikeeld säilitatakse ka Kuke peakraavis, kus katsepüükide tulemused on viidanud võõrliigi võimalikule esinemisele, ning Karujärves, kus 2018. aastal tuvastati vähikatku.

Lisaks säilitatakse vähipüügikeeld Kurdla peakraavis, kus jõevähi seisund on jätkuvalt halb. Nimetatud püügikitsendused ei vähenda Saaremaal märkimisväärselt harrastusvähipüügi võimalusi, kuna maakonnas on arvukalt teisi veekogusid, kus jõevähki esineb ja püük on lubatud.

Harju maakonnas säilitatakse vähipüügikeeld Mustjões (Jägala jõestiku teistes osades on

vähipüük jätkuvalt lubatud.), Vääna jõel, Loobu jõel ja Urbukse järvel. Nimetatud veekogudes on tuvastatud signaalvähi esinemine või selle levikuga seotud risk ning püügikeelu säilitamine on vajalik jõõrvähiliigi ja sellega kaasneva vähikatku võimaliku edasise leviku tõkestamiseks. Loobu jõel kehtib vähipüügikeeld nii Harju kui ka Lääne-Viru maakonnas.

Pärnu maakonnas säilitatakse vähipüügikeeld Pärnu jõel, Pärnu vallikraavis, Reiu, Sauga, Tuudi, Vanamõisa, Lemme-, Treimani, Loode ja Tõstamaa jõel ning Paadrema jõel. Nimetatud veekogudes on tuvastatud või peetakse tõenäoliseks jõõrvähiliikide, eelkõige signaalvähi, aga ka ogapõskse vähi esinemist. Püügikeelu eesmärk on vähendada jõõrvähiliikide edasise leviku ja nendega kaasnevate haiguste levitamise ohtu. Paadrema jõel säilitatakse püügikeeld vähikatku esinemise kahtluse tõttu.

Säilitatakse vähipüügikeeld Kasari, Velise, Vigala ja Nurtu jõel, kus teadlaste katsepüükide käigus on tuvastatud vähikatku esinemine. Vähipüügikeeld kehtestatakse nimetatud jõgedel kõigis maakondades, mida need läbivad, et vähendada vähikatku edasise leviku ohtu.

Säilivad **lõigetes 6,7 ja 8** sätestatud Lääne, Rapla ja Tartu maakonnas varem kehtinud piirangud.

2027. aastal jäävad kehtima varasemad piirangud Ida-Virumaal Kurtna Suurjärvel ning Konsu ja Vasavere külas paiknevatel veekogudel, samuti Metsküla ojas püüdmise korral. Kurtna järvistus tehtud teaduspüügid näitavad jõevähivaru olulist kahanemist, mistõttu on alust arvata, et nendes veekogudes võib esineda vähikatku. Selleks, et vähikatku levikut piirata, on mõistlik seal püüki jätkuvalt keelata.

Kalastuskaartide väljastamisel säilitatakse senine korraldus, mille eesmärk on võimaldada piiratud püügivõimaluste kasutamist võimalikult paljudele püüdjatele. Veekogudes ja maakondades, kus kalastuskaartidele on kehtestatud piirarv, väljastatakse ühele isikule ühe maakonna kohta püügihooajal kuni viie püügivahendiga püügiks üks 24-tunnise kehtivusega kalastuskaart. Kui isik on saanud kalastuskaardi piirarvuga veekogule, ei saa ta samas maakonnas teisele piirarvuga veekogule täiendavat kalastuskaarti. Piirang ei välista kalastuskaardi soetamist sama maakonna veekogule, kus kalastuskaartide piirarvu ei ole kehtestatud.

Piirarvuta püügivõimaluse korral võib isik püügihooaja jooksul soetada rohkem kui ühe 24-tunnise kalastuskaardi. Lõikega 14 säilitatakse seejuures piirang, mille kohaselt ei anta samaks kehtivusajaks ühele isikule kalastuskaarti mitmele sama maakonna veekogule. Korralduse eesmärk on tagada jõevähivaru säästlik kasutamine ja piiratud püügivõimaluste võimalikult võrdne kättesaadavus.

Jõevähivarude kaitseks on kalapüügieeskirja § 53 lõige 1 punktiga 12 piiratud püügiaega, lubades vähki püüda vaid augustikuus. Vastavalt sellele on korraldatud ka jõevähi püügiks kalastuskaartide väljastamine.

Püüda lubatud mõõduliste jõevähkide arv ühe kalastuskaardi kohta jääb samaks, nagu oli 2026. aastal. Püüda lubatud jõevähkide hulk on 25 isendit ühe kalastuskaardi kohta. Selline kogus on kehtestatud selleks, et jõevähivaru paremini kaitsta, kuid lisaks annab selline kogus võimaluse rohkematele jõevähi püügist huvitatule püügihooaja jooksul mõõdulisi isendeid tabada. Varem ei olnud harvad need olukorrad, kus püügihooaja lõpus püüdjad enam mõõdulisi vähke ei saanud, sest suurem osa mõõdulisi vähke oli juba selleks ajaks välja püütud. Jõevähi püüdmise eesmärk on peamiselt rikastada toidulauda ja pakkuda maitseelamust. Kuna jõevähipüük on väga populaarne, siis püütavate isendite piirang seda tegevust kindlasti oluliselt ei mõjuta.

Paragrahvis 18 sätestatakse määruse jõustumine.

Lisades 2, 3 ja 4 viiakse elektrooniliselt ja vahetult Keskkonnaametist väljastatavate kalastuskaartide piirarvud vastavusse KPS § 29 lõike 8 k kohaselt saadud vahetult Keskkonnaametile laekunud ja elektroonilise kanali kaudu esitatud taotluste suhtarvuga, mis on 2027. aasta arvutustes 0,4%. Selle tulemusena väheneb vahetult Keskkonnaametist väljastatavate kalastuskaartide arv ning suureneb elektrooniliselt väljastatavate kalastuskaartide arv.

Määrus jõustub 1. detsembril 2026. aastal, mil hakatakse väljastama kalastuskaarte.

Määruse §-d 15–17 jõustuvad 2027. aasta 1. juulil, mil hakatakse välja andma kalastuskaarte vähipüügiks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusega reguleeritakse harrastuskalapüüki meres ja siseveekogudes siseriiklikult. Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu õigusest tulenevate kalavarude kaitse nõuetega. Euroopa Liidu iga-aastaste püügivõimalusi kehtestavate määrustega on viimastel aastatel järjepidevalt kehtestatud piiranguid muu hulgas Läänemere lõhe ja Euroopa angerja püügile. Eelnõus säilitatavad lõhe ja angerja kaitsemeetmed on kooskõlas nimetatud piirangute eesmärkidega.

4. Määruse mõju

Kehtestatavate kitsenduste mõju soosib kalavarude jätkusuutlikkust, mistõttu on kehtestatud piirangud tulevikus kasulikud ka kalastajate jaoks. Kitsenduste sätestamisel on silmas peetud seda, et varu suudaks ennast ise taastoota ja püügi negatiivne mõju oleks võimalikult väike.

Määruse eelnõu koostamisel on arvestatud esmajärjekorras varude hetkeolukorda, teadussoovitusi ja avalikku huvi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatav tulu

Määruse rakendamisega ei kaasne riigile lisakulutusi.

Eelnevatel aastatel laekunud tasusid ja 2027 aastaks väljastatud püügivõimalusi arvesse võttes, prognoositakse, et kokku laekub harrastuskalapüügi eest 2027. aastal eeldatavalt 1 000 000 – 1 240 000 eurot. Hinnangus on arvesse võetud ka seda tasu, mis makstakse muude harrastuspüügivahendite kasutamise eest nendes piirkondades, kus püügiõigus tekib vaid tasu maksmise korral ja kus regionaal- ja põllumajandusministri määrusega piiranguid seatud ei ole.

Töökoormus kalastuskaartide väljaandmisel võrreldes eelmise aastaga jääb pigem samale tasemele või väheneb, sest Keskkonnaametis kohapeal väljastatavate kalastuskaartide arv väheneb.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. detsembril 2026. aastal. Vähipüüki reguleerivad püügivõimalused ja kitsendused jõustuvad 1. juulil 2027. aastal.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Kliimaministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Keskkonnaametile ja harrastuskalapüügi organisatsioonile Eesti Kalastusklubide Liit.